

Visnyk of Dnipro University. Ser. World Economy and International Economic Relations

Visnyk Dniprovs'kogo Universytetu. Ser. Svitove Gospodarstvo i Mizhnarodni Ekonomichni Vidnosy'ny'

Вестник Днепроовского университета. Сер. Мировое хозяйство и международные экономические отношения

Visn. Dnipro. Univer. Ser. Svitove Gospodarstvo i Mizhnarodni Ekonomichni Vidnosy'ny'. 2018, 10 (26), S. 101–108

doi 10.15421/181810

ISSN 2617-7722 (print)

www.dnu-wej.dp.ua

УДК 338.24+339.9

JEL: F2; M3

Article info

Received 16.10.2017

Received in revised form

10.11.2017

Accepted

15.12.2017

I. O. Steblianko, V. I. Doroshkevych*

MECHANISMS OF STATE REGULATION OF FOREIGN ECONOMIC SECURITY IN UKRAINE

The priority task of the public administration system of each country is to ensure foreign security. Its relevance is intensifying in the face of growing external threats, in particular, changes in the political course and military intervention, etc. Like any social-legal and security education, the system of state regulation of the national security of Ukraine in the foreign policy sphere, in the conditions of signing the association with the EU and the military aggression of the Russian Federation, requires the definition of goals, tasks and functions and ensuring their implementation by various methods and instruments, including economic.

The purpose of the article is to systematize the mechanisms of state regulation of Ukraine's foreign economic security and the prospects for their improvement. To achieve the goal, a systematic approach, general scientific methods of analysis and synthesis was used. The information basis of the study is the reporting data of the National Bank of Ukraine and the State Statistics Service of Ukraine.

The mechanisms of state regulation of Ukraine's foreign economic security are aimed at achieving long-term and short-term goals, which involve the neutralization of external and internal threats. Priority directions for eliminating external threats are: counteraction to the aggression of other countries, the implementation of an active international policy aimed at restoring the territorial integrity of the state. On the basis of the analysis of the dynamics and structure of foreign direct investment, their steady growth was established during 2009-2013, and then a sharp decline by the end in 2016. It has been established that more than a third of Ukraine's gross external debt falls on state institutions and is at a critical level.

The most significant actions that will neutralize internal threats to national security are: the development of an effective state strategy in attracting foreign capital, debt financing, foreign direct investment in strategic sectors of the economy, development of the market for high-tech products and ensuring its effective protection against foreign technical and technological expansion.

The scientific novelty of this work is to determine the causal relationships between the components of foreign policy and foreign economic security of the state, in particular, in their delimitation and definition of common sets. The practical significance of the work is to substantiate the complex of economic and administrative measures aimed at neutralizing external threats to the economic security of the national economy.

Keywords: mechanisms, state regulation, foreign political security, foreign economic security, external debt, investment.

I. O. Стеблянюк, В. І. Дорошевич

МЕХАНІЗМИ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

Систематизовано механізми державного регулювання зовнішньоекономічної безпеки України, орієнтовані на досягнення довгострокових і короткострокових цілей, які передбачають нейтралізацію зовнішніх і внутрішніх загроз. Доведено, що пріоритетними напрямками усунення зовнішніх загроз є: протидія агресії інших країн, проведення активної міжнародної політики з метою відновлення територіальної цілісності держави. Найбільш значущими діями, які будуть нейтралізувати внутрішні загрози національній безпеці, є: розробка ефективної державної стратегії в частині залучення боргового фінансування і прямих іноземних інвестицій у стратегічні галузі економіки.

Ключові слова: механізми, державне регулювання, зовнішньополітична безпека, зовнішньоекономічна безпека, зовнішній борг, інвестиції.

* Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара, м. Дніпро, Україна;

E-mail: irinasteb23@gmail.com

И. О. Стеблянко, В. И. Дорошкевич

МЕХАНИЗМЫ ГОСУДАРСТВЕННОГО РЕГУЛИРОВАНИЯ ВНЕШНЕЭКОНОМИЧЕСКОЙ БЕЗОПАСНОСТИ УКРАИНЫ

Систематизированы механизмы государственного регулирования внешнеэкономической безопасности Украины, ориентированные на достижение долгосрочных и краткосрочных целей, предусматривающие нейтрализацию внешних и внутренних угроз. Доказано, что приоритетными направлениями устранения внешних угроз являются: противодействие агрессии других стран, проведение активной международной политики с целью восстановления территориальной целостности государства. Наиболее значимыми действиями, нейтрализующими внутренние угрозы национальной безопасности, являются: разработка эффективной государственной стратегии в части привлечения долгового финансирования и прямых иностранных инвестиций в стратегические отрасли экономики.

Ключевые слова: механизмы, государственное регулирование, внешнеполитическая безопасность, внешнеэкономическая безопасность, внешний долг, инвестиции.

Постановка проблеми

Пріоритетним завданням системи державного управління кожної країни є забезпечення зовнішньополітичної безпеки. Його актуальність підсилюється в умовах зростання зовнішніх загроз, зокрема зміни політичного курсу і військового втручання тощо. Як будь-яке соціально-правове утворення, система державного регулювання національної безпеки України у зовнішньополітичній сфері в умовах підписання асоціації з ЄС та військової агресії Російської Федерації потребує визначення мети, завдань та функцій і забезпечення їх реалізації різними методами й інструментами, у тому числі економічними (Sicins'kij, 2015). Погоджуємося з С. В. Фоменко (Fomenko, 2015), що сьогодні геополітична ситуація вимагає від країн-членів ЄС відійти від декларативної форми співробітництва і певною мірою активізувати впровадження спільної зовнішньої та безпекової політики. Гео економічна парадигма має бути первинною при визначенні внутрішньоекономічних інтересів держави. Входження країни у глобалізаційні процеси має бути свідомим і виваженим вибором, інакше воно нестиме загрози її зовнішньоекономічній безпеці.

Аналіз останніх досліджень і публікацій

У контексті підписаної Україною Угоди про асоційоване членство в ЄС з метою приєднатися до когорти розвинутих демократичних країн Європи актуальність створення позитивного іміджу регіону, країни розглядається як одне із пріоритетних завдань державної політики і безпеки (Meshko et al., 2015). Розподіляємо сподівання М. М. Кочевого, що ратифікація Угоди з Європейським Союзом та його державами-членами, її послідовна та ефективна імплементація може стати дієвим механізмом подальшого сталого економічного розвитку та модернізації нашої держави, оновленою стратегією реформування усіх ключових сфер і впровадження європейських стандартів із метою дійсного підвищення рівня життя населення України (Kochevoj, 2015).

Визначення не вирішених раніше частин загальної проблеми

Питання співвідношення зовнішньополітичної та зовнішньоекономічної безпеки є дискусійними, однак (Omel'chenko, 2011) функції державного управління з їх забезпечення стосуються управління економікою і реалізуються відповідними суб'єктами у визначених законодавством формах та властивими для них методами і мають відносну самостійність.

Формулювання мети

Метою статті є систематизація механізмів державного регулювання зовнішньоекономічної безпеки України та перспектив їх удосконалення. Для досягнення поставленої мети було використано системний підхід, загальнонаукові методи аналізу і синтезу. Інформаційною основою дослідження є звітні дані Національного банку України та Державної служби статистики України.

Виклад основного матеріалу

Україна як європейська держава здійснює відкриту зовнішню політику і прагне до рівноправного взаємовигідного співробітництва з усіма зацікавленими партнерами, виходячи насамперед з необхідності гарантування безпеки, суверенітету та захисту територіальної цілісності України. Основними засадами зовнішньої політики, які забезпечують національну економічну безпеку, є: підтримка мирного і взаємовигідного співробітництва з членами міжнародного співтовариства за загальновизнаними принципами і нормами міжнародного права; захист суверенітету, територі-

альної цілісності та непорушності державних кордонів України, її політичних, економічних, енергетичних та інших інтересів; використання міжнародного потенціалу для утвердження і розвитку України як суверенної, незалежної, демократичної, соціальної та правової держави, її сталого економічного розвитку; створення сприятливих зовнішньополітичних умов для розвитку української нації, її економічного потенціалу, історичної свідомості, національної гідності українців, а також етнічної, культурної, мовної, релігійної самобутності громадян України усіх національностей; забезпечення інтеграції України в європейський політичний, економічний, правовий простір та набуття членства в Європейському Союзі; підтримка розвитку торговельно-економічного, науково-технічного та інвестиційного співробітництва України з іноземними державами на засадах взаємної вигоди; забезпечення повноцінного економічного розвитку, підвищення добробуту народу; інтеграція економіки України у світову економічну систему; розширення міжнародного співробітництва з метою залучення іноземних інвестицій, новітніх технологій та управлінського досвіду в національну економіку в інтересах її реформування, модернізації та інноваційного розвитку.

Механізми державного регулювання зовнішньоекономічної безпеки ґрунтуються на урегульованій нормами права юридичній владі, підзаконній виконавчій та розпорядчій діяльності відповідних органів із виконанням покладених на них функцій, зокрема: зовнішньополітичних, інвестиційних, валютно-боргових, фінансово-банківських, податково-митних, антимонопольних, реєстраційно-дозвільних тощо. При цьому види зовнішньополітичної безпеки (державної, воєнної, безпеки державного кордону України) є дотичними до економічної безпеки національного господарства.

Поточна соціально-економічна і військово-політична криза в Україні, яка розпочалася в Україні в 2014 р., негативно позначається скороченням реального ВВП, суттєвою девальвацією національної грошової одиниці, зростанням споживчих цін і цін виробників. Це призводить до хронічного дефіциту ресурсів у всіх секторах національної економіки та, відповідно, до нарощення внутрішнього і зовнішнього державного боргу. У результаті посилюються негативні структурні зсуви у формуванні і розподілі ВВП, гальмується структурний розвиток національної економіки. За цих умов, коли Україна має несформовані ринки, незавершені реформи, зростає значення виявлення інструментів, які визначають макроекономічну нестабільність.

Україна, як і інші країни постсоціалістичного табору, за класифікацією ООН належать до країн із трансформаційною економікою (Shandrivs'ka et al., 2016). Для усунення надмірної ризикованості міжнародного бізнесу необхідно створити нове інституціональне середовище, відповідну законодавчу базу, забезпечити розвиток нових форм власності та структурну перебудову національної економіки з урахуванням входження у світовий ринок. Активізація всесвітньої інтеграції потребує адекватного впровадження бізнесу у процес глобалізації та регіоналізму, забезпечення максимального взаємозв'язку системи міжнародного маркетингу та концепції міжнародної економічної безпеки. Оцінка ВВП за категоріями кінцевого використання дозволила встановити неефективну структуру національної економіки: переважання споживчих витрат, низький рівень валового нагромадження, від'ємне сальдо експорту-імпорту товарів і послуг (Steblianko, 2016).

Зовнішньоекономічна безпека – явище надзвичайно багатогранне, у якому товарна безпека посідає одне з провідних місць, оскільки товар – найголовніший елемент господарських відносин. Значення останньої актуалізується у контексті захисту національного виробника і проведення державної політики імпортозаміщення. Основним інструментом забезпечення безпеки зовнішньоекономічної діяльності (ЗЕД) шляхом зниження рівня невизначеності і створюваних цим ризиків при укладанні та реалізації зовнішньоторговельних контрактів є конкурентна розвідка (Butkin, 2016). У стандарті UNE 166.006: 2011 (R&D&i management: Technological watch and competitive intelligence system) це поняття визначається як етичний і систематичний процес збору та аналізу стратегічно цінної інформації щодо бізнес-середовища, кон-

курентів і самої організації, яка проводить конкурентну розвідку, з метою забезпечення нею відповідальних за прийняття рішення осіб.

Від іноземної інвестиційної діяльності значною мірою залежать новітні напрями розвитку економіки країни-реципієнта та ефективність її структурних змін (Рекна, 2014). Адже прямі іноземні інвестиції (ПІІ) дають поштовх до економічного зростання за рахунок упровадження технологічних нововведень, модернізації виробничого процесу тощо. Зміцненню позицій зовнішньоекономічної безпеки України сприятиме відмова від малоперспективної моделі міжнародної спеціалізації України як виробника й експортера сировинної та низькотехнологічної продукції, що підсилює ризики залежності національної економіки від коливань зовнішньоекономічної кон'юнктури та економічної політики торговельних партнерів (Pryhod'ko, 2016). Пропонована модель ґрунтується на таких засадах: акумуляція всередині країни інвестиційних та технологічних ресурсів для створення високотехнологічних укладів економіки; залучення до їх фінансування іноземних інвесторів; нарощування обсягів виробництва продукції та послуг, на яку існує попит на світовому ринку. Запорукою дієвості зазначеної моделі є забезпечення нової, більш високої якості держави – регулятора зовнішньоекономічної безпеки в інвестиційній сфері. На фоні військової агресії, яка знижує інвестиційну привабливість країни, доцільно урівноважити ризики інвесторів-нерезидентів формуванням ефективних і прозорих державних та інвестиційних інституцій, зниженням податкового навантаження та створенням інших преференцій за умов інвестування в галузі, які мають стратегічне значення для національної економіки. До них можна віднести: галузі агропромислового комплексу, енергозбереження, ІТ-технології, військово-промисловий комплекс, комунікації та транспорт, туризм тощо.

У табл. 1 наведено динаміку та структуру прямих іноземних інвестицій в економіці України за видами економічної діяльності. Протягом 2009-2013 років відбувалося стійке зростання їх обсягу з 38,99 до 53,7 млрд дол. США. Однак, до кінця 2016 року вони скоротилися до 37,66 млрд дол. США, що нижче базового рівня. Найбільш суттєвими структурними зрушеннями за восьмирічний період слід визначити скорочення частки промисловості із 42,25 % до 25,36 %, переважно за рахунок переробної промисловості – із 35,14 % до 20,17 %. Натомість питома вага іноземних інвестицій у оптову та роздрібну торгівлю, ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів зростає з 11,13 % до 14,57 %. Також збільшилася в загальному обсязі інвестицій частка таких видів економічної діяльності, як: інформація та телекомунікації (з 4,03 % до 5,55 %), фінансова та страхова діяльність (із 23,01 % до 27,42 %), операції з нерухомим майном (з 6,08 % до 9,75 %), професійна, наукова та технічна діяльність (із 2,91 % до 5,83 %).

Таблиця 1. Динаміка та структура прямих іноземних інвестицій в економіці України за видами економічної діяльності станом на кінець року

Види економічної діяльності	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
	Абсолютні обсяги, у млрд дол. США							
Усього	38,99	45,37	48,20	51,71	53,70	40,73	36,15	37,66
Структура, %								
Усього	100	100	100	100	100	100	100	100
Сільське, лісове та рибне господарство	1,72	1,59	1,50	1,39	1,45	1,52	1,39	1,33
Промисловість, у т.ч.	42,25	41,20	35,90	34,87	32,92	30,50	27,36	25,36
- добувна промисловість і розроблення кар'єрів	6,58	12,59	9,54	8,72	9,32	7,68	5,17	4,05
- переробна	35,14	28,13	25,72	24,95	22,35	21,60	20,83	20,17
Будівництво	2,78	2,45	2,44	2,72	2,94	3,20	3,05	2,85
Оптова та роздрібна торгівля, ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів	11,13	10,32	11,09	11,74	12,68	14,83	14,51	14,57

Види економічної діяльності	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
	Абсолютні обсяги, у млрд дол. США							
Транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність	2,37	2,26	2,23	2,76	2,86	3,33	3,01	2,80
Тимчасове розміщування й організація харчування	0,91	0,78	0,78	0,80	0,83	0,94	0,92	0,87
Інформація та телекомунікації	4,03	3,82	4,11	3,56	3,53	4,04	5,78	5,55
Фінансова та страхова діяльність	23,01	25,34	26,78	25,33	22,83	21,58	23,18	27,42
Операції з нерухомим майном	6,08	6,71	7,28	7,50	8,88	9,77	10,74	9,75
Професійна, наукова та технічна діяльність	2,91	2,61	4,30	5,48	7,46	6,47	6,15	5,83
Діяльність у сфері адміністративного та допоміжного обслуговування	2,24	2,45	3,07	3,40	3,14	3,29	3,38	3,16
Охорона здоров'я та надання соціальної допомоги	0,13	0,11	0,10	0,11	0,11	0,12	0,12	0,12
Мистецтво, спорт, розваги, відпочинок	0,31	0,29	0,32	0,27	0,29	0,35	0,31	0,29

Джерело: побудовано за даними (State Statistics Service of Ukraine, 2016)

З огляду на зростаючу роль агропромислового комплексу у забезпеченні експортного потенціалу України, недостатніми є обсяги і частка іноземного інвестування у сільське, лісове та рибне господарство, яка скоротилася із 1,72 % до 1,33 %. У табл. 1 не представлені такі види економічної діяльності, як освіта, державне управління й оборона, обов'язкове соціальне страхування, надання інших видів послуг, оскільки їх частка у обсязі прямих іноземних інвестицій протягом досліджуваного періоду була неадекватною і не перевищувала 0,1 %.

Залучення (ПІІ) має подвійний вплив на стан зовнішньоекономічної безпеки. Позитивами є: нагромадження основного капіталу, підвищення ефективності використання внутрішніх ресурсів у разі спільного інвестування. Негативами є: можливість втрати державою-реципієнтом контролю над частиною національного виробництва; виникнення залежності національної економіки від глобальної стратегії транснаціональних компаній (ТНК), чия діяльність істотно впливає на макроекономічні параметри приймаючої країни тощо (Markevych, 2014).

Для підтримання необхідного стану зовнішньоекономічної безпеки і урівноваження зазначених позитивів та негативів держава може здійснювати заходи з обмеження залучення іноземних інвестицій; визначати певні галузі, виробничі ланцюги чи навіть окремі підприємства, де участь іноземних інвесторів обмежено або заборонено; зберігати державний контроль над певними підприємствами чи залишати їх у державній власності (Lotosh, 2012).

Саме тому державним органам влади необхідно спрямувати зусилля на створення: законодавчої стабільності; державної стратегії щодо залучення інвестицій; податкового та адміністративного порядку; нормальної, врегульованої законодавчої бази з питань захисту прав власності інвесторів; умов для підприємців здійснювати реальні ефективні інвестиції в конкурентоздатні інноваційні проекти.

Загалом в Україні необхідно сформулювати національну модель інвестиційного законодавства на зразок Кодексу іноземних інвестицій, що існує в багатьох країнах. Це дозволить урегулювати стандарти поведінки ТНК та механізми адміністративного контролю за їх виконанням шляхом визначення співвідношення інтересів конкретного інвестора та країни його базування з набором інтересів, що представляють країну-реципієнта і її суб'єктів господарювання, та визначити категорію «доброчесної інвестиції» як прагнення до взаємного узгодження цих інтересів (Sharov, 2015).

Важливий індикатор зовнішньоекономічної безпеки держави – «зовнішній державний борг» (Sofijenko, 2016). Оцінка ролі цього показника для національних економік є суперечливою. З одного боку, залучення зовнішніх кредитів, за умови їх ефективного використання, сприятиме проведенню структурних реформ, вирішенню соціально-економічних проблем тощо. З іншого боку, зростання зовнішнього державного боргу є небезпечним, адже необхідність його обслуговування спричиняє відтік валютних резервів країни за кордон, створює додаткове навантаження на сальдо платіжного балансу та, зрештою, за умов неефективного управління ним може призвести до дефолту країни-позичальника.

Інструменти боргового фінансування використовують держави з різним ступенем уразливості економіки, навіть розвинені. Однак, приймаючи рішення про безпечний рівень зовнішнього державного боргу, необхідно враховувати інституціональні особливості країн (Mihir Dash, 2016). Оцінюючи емпіричні характеристики прогнозування боргових ризиків за допомогою числових даних, А. Дімітрас, С. Пападакіс, А. Гарефалакіс пропонують новий метод на основі якості наданої інформації фінансових тверджень та кількісного критерію для вимірювання якості та надійності позичальників (Dimitras et al., 2017). Також обговорюється експериментально підтверджений висновок, що загальноприйнятий критерій не може бути універсальним для досягнення оптимальних результатів оцінки боргової безпеки в різних інституціональних умовах. У статті В. Обравит, В. Койло здійснено систематизацію науково-методичних підходів до трактування поняття «державний борг країни» в цілому, з'ясовано сутність «внутрішнього державного боргу» та «зовнішнього державного боргу» зокрема. За допомогою кореляційного аналізу виявлено їх тісний зв'язок структури та напрями впливу на державний бюджет України протягом 2006-2015 років (Obnavyt et al., 2017).

На рис. 1 наведено склад і структуру валового зовнішнього боргу України за секторами національної економіки станом на 01.01.2017 р.

Більше третини валового зовнішнього боргу приходить на державні інституції – сектор загального державного управління (32,1 %) та Національний банк України (5,5 %). Враховуючи, що ВВП України за 2016 рік становив 2383182 млн дол. США, а валовий зовнішній борг – 113639 млн дол. США, то його рівень оцінюється у розмірі майже 4,8 %. Таким чином, економіка України перебуває у стані боргової кризи, що є наслідком нерозважливої політики щодо зовнішніх запозичень та відсутністю ефективних структурних трансформацій усієї економічної системи (Zajsev et al., 2016). Залучені фінансові ресурси (прямі інвестиції, запозичення) спрямовуються не у ті сфери економіки, що створюють найбільший обсяг доданої вартості, забезпечують її інноваційний розвиток, а розміщуються в ті галузі, які гарантують швидку окупність.

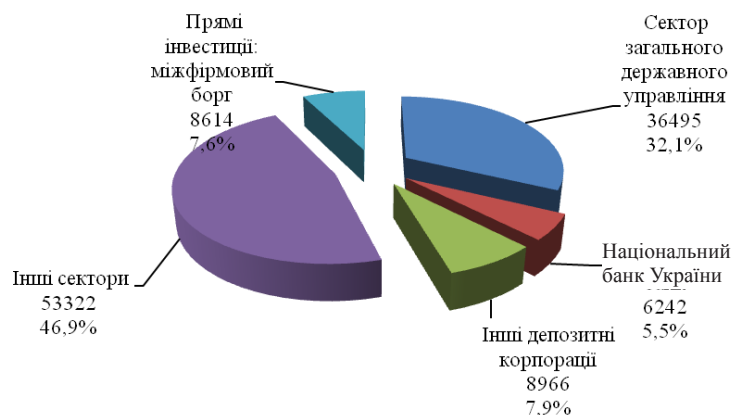

Рис. 1. Склад і структура валового зовнішнього боргу України за секторами національної економіки станом на 01.01.2017 р., млн дол. США

Джерело: побудовано за даними (National Bank of Ukraine, 2017).

Висновки та перспективи подальших досліджень

Проведене дослідження дозволило зробити наступні висновки:

- механізми державного регулювання зовнішньоекономічної безпеки України орієнтовані на досягнення довгострокових і короткострокових цілей, які передбачають нейтралізацію зовнішніх і внутрішніх загроз. Пріоритетними напрямками усунення зовнішніх загроз є: протидія агресії інших країн, проведення активної міжнародної політики з метою відновлення територіальної цілісності держави;
- на основі аналізу динаміки та структури прямих іноземних інвестицій встановлено їх стійке зростання протягом 2009-2013 років, а потім різке скорочення до кінця 2016 року. Найбільш суттєвими структурними зрушеннями за восьмирічний період слід визначити: скорочення частки промисловості, переважно за рахунок переробної, зростання питомої ваги іноземних інвестицій у оптову та роздрібну торгівлю, ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів, інформацію та телекомунікації, фінансову та страхову діяльність, операції з нерухомим майном, професійну, наукову та технічну діяльність. Встановлено, що більше третини валового зовнішнього боргу України приходить на державні інституції і знаходиться на критичній межі;
- найбільш значущими діями, які будуть нейтралізувати внутрішні загрози національної безпеки, є: розробка ефективної державної стратегії в частині залучення іноземного капіталу, боргового фінансування, прямих іноземних інвестицій у стратегічні галузі економіки, розвиток ринку високотехнологічної продукції та забезпечення його ефективного захисту від іноземної технічної і технологічної експансії.

Перспективою подальших досліджень є визначення фінансових аспектів державного регулювання економічної безпеки національного господарства.

Бібліографічні посилання

- Sicins'kij, N. A. (2015). Strategichni priorytety derzhavnogo upravlinnja z pytan' zabezpechennja nacional'noi' bezpeky Ukraïny u zovnishn'opolitychnij sferi v umovah vijs'kovoï' agresii' [Strategic priorities of the state administration for ensuring national security of Ukraine in the foreign policy sphere in conditions of military aggression]. *Investicii: praktika ta dosvid*. 19, 93-96 (in Ukrainian).
- Fomenko, S. V. (2015). Spil'na zovnishnja polityka ta polityka bezpeky JeS: vid nacional'nyh interesiv do zagal'nyh cinnostej [Common foreign and security policy of the EU: from national interests to common values]. *Zbirnik naukovih prac' Nacional'noi' akademii derzhavnogo upravlinnja pri Prezidentovi Ukraïni*. 224-242 (in Ukrainian).
- Meshko, N. P., Karpiljuk, K. V. (2015). Rozvytok promyslovogo turyzmu jak naprjam u mizhnarodnomu turystychnomu imidzhi dnipropeetrovs'kogo regionu [Development of industrial tourism as a direction in the international tourist image of the Dnipropetrovsk region]. *Visny'k Dnipropetrovs'kogo Universytetu*. Ser. Svitove Gospodarstvo i Mizhnarodni Ekonomichni Vidnosy'ny'. 40-47 (in Ukrainian).
- Kochevoj, M. M. (2015). Pravove reguljuvannja zovnishn'oekonomichnoi' bezpeky narodnogo gospodarstva na mezorivni [Legal regulation of foreign economic security of the national economy on mesorivny]. *Ekonomika: realii' chasu*. 5, 24-30 (in Ukrainian).
- Omel'chenko, A. V. (2011). Zabezpechennja zovnishn'oekonomichnoi' bezpeky Ukraïny (organizacijno-pravovi osnovy) [Ensuring Foreign Economic Security of Ukraine (Organizational and Legal Foundations)]. *Advokat*. 9, 17-21 (in Ukrainian).
- Shandrivs'ka, O. Je., Shevciv, L. Ju. (2016). Mizhnarodni ta nacional'ni chynnyky vplyvu na rozvytok tovarnyh rynkiv v Ukraïni [International and National Impact Factors on the Development of Commodity Markets in Ukraine]. *Visny'k Dnipropetrovs'kogo Universytetu*. Ser. Svitove Gospodarstvo i Mizhnarodni Ekonomichni Vidnosy'ny'. 8, 93-104 (in Ukrainian).
- Steblianko, I. (2016). Valovyj vnutrishnij produkt u kategorijah vyrobnyctva, dohodu ta kincevogo spozhyvannja [Gross domestic product in the categories of production, income and end use]. *Economic Annals*. XXI. 160 (7-8), 35-38 (in Ukrainian).
- Bytkin, S. V. (2016). Konkurentnyj intelekt jak tehnologija praktychnogo zabezpechennja nacional'noi' zovnishn'oekonomichnoi' bezpeky [Competitive intelligence as a technology for the practical provision of national foreign economic security]. *Strategichni priorytety*. 3, 206-212 (in Ukrainian).

- Pekna, G. B. (2014). Vplyv zaluchennja prjamyh inozemnyh investycij na innovacijnyj komponent ekonomichnoi' bezpeky derzhavy [Influence of attraction of direct foreign investments on the innovative component of the economic security of the state]. *Vcheni zapysky universytetu «KROK». Serija : Ekonomika*. 35, 106-113 (in Ukrainian).
- Pryhod'ko, V. P. (2016). Svitova sytuacija ta investycijna bezpeka nacional'noi' ekonomiky: aktual'ni zovnishn'oekonomichni ta upravlins'ki aspekty [The world situation and investment security of the national economy: actual foreign economic and managerial aspects]. *Naukovyj visnyk Uzhgorods'kogo nacional'nogo universytetu. Serija: Mizhnarodni ekonomichni vidnosyny ta svitove gospodarstvo*. 6(3), 6-11 (in Ukrainian).
- State Statistics Service of Ukraine (2016). Prjami investycii' (akcionernyj kapital) v ekonomici Ukrai'ny za vydamy ekonomichnoi' dijal'nost [Direct investments (share capital) in the Ukrainian economy by types of economic activity]. [online] Available at: http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2016/zd/ivu/xls/ivu_ved_10-16_u.zip (in Ukrainian).
- Markevych, K. L. (2014). Pozycionuvannja prjamyh inozemnyh investycij v systemu ekonomichnoi' bezpeky Ukrai'ny [Positioning of foreign direct investment in the system of economic security of Ukraine]. *Zovnishnja torgivlja: ekonomika, finansy, pravo*. 3, 91-104 (in Ukrainian).
- Lotosh, O. M. (2012). Aspekt ekonomichnoi' bezpeky u pytanni zaluchennja prjamyh inozemnyh investycij [Aspect of economic security in the problem of attracting foreign direct investment]. *Aktual'ni problemy mizhnarodnyh vidnosyn*, 1, 104(1), 232-233 (in Ukrainian).
- Sharov, O. M. (2015). Problemy strategii' zaluchennja prjamyh inozemnyh investycij u konteksti dotrymannja interesiv ekonomichnoi' bezpeky derzhavy [Issues of the strategy of attraction of foreign direct investment in the context of observance of interests of economic security of the state]. *Strategichni priorytety*. 1, 41-50 (in Ukrainian).
- Sofijenko, A. P. (2016). Evoljucija ponjattja «zovnishnij derzhavnyj borg» jak pokaznyk finansovoï' bezpeky [Evolution of the concept of "external public debt" as an indicator of financial security]. *Ekonomika i region*, 3, 86-94 (in Ukrainian).
- Mihir, Dash (2016). A study of regional trends in external debt in developing economies. *Investment Management and Financial Innovations*. 13, Issue 3. [online] Available at: https://businessperspectives.org/images/pdf/applications/publishing/templates/article/assets/7611/imfi_en_2016_03_Dash.pdf // doi:10.21511/imfi.13(3).2016.02.
- Dimitras, A., Papadakis, S., Garefalakis, A. (2017). Evaluation of empirical attributes for credit risk forecasting from numerical data. *Investment Management and Financial Innovations*. 14, Issue 1, 9-18, [online] Available at: https://businessperspectives.org/images/pdf/applications/publishing/templates/article/assets/8210/imfi_2017_01_Dimitras.pdf // doi.org/10.21511/imfi.14(1).2017.01
- Obravyt, V., Koilo, M. (2017). Comparative analysis of internal and external national debt of Ukraine taking into account the impact factors. *Public and Municipal Finance (hybrid)*. 6, Issue 1, 46-56. [online] Available at: <https://businessperspectives.org/journals/public-and-municipal-finance/issue-1-contents-6/comparative-analysis-of-internal-and-external-national-debt-of-ukraine-taking-into-account-the-impact-factors> // doi:10.21511/pmf.06(1).2017.05.
- National Bank of Ukraine (2017). Valovyj zovnishnij borg Ukrai'ny [Gross External Debt of Ukraine]. [online] Available at: <https://bank.gov.ua/doccatalog/document?id=19241241> (in Ukrainian).
- Zajcev, V. Je., Agapova, V. V. (2016). Zovnishnij borg Ukrai'ny ta jogo vplyv na finansovu bezpeku [Ukraine's External Debt and its Impact on Financial Security]. *Naukovyj pogljad: ekonomika ta upravlinnja*. 2, 23-32 (in Ukrainian).